

ben összességében minden évben kevesebb kibocsátási kvóta kerül szétosztásra, így biztosítható a károsanyag-kibocsátásnak az Európai Unió által célként kitűzött évről évre történő csökkentése. A rendszer olyannyira hatékony, hogy a világ más részein (pl. Új-Zéland, Ausztrália) is hasonló kibocsátási piacokat hoztak létre.

Az Európai Uniónak más eszközök is rendelkezésére állnak a környezetvédelem, klímavédelem területén:

- Az EU 2014-20-as költségvetésében az éghajlat-védelem prioritást élvez, több párhuzamos területen belül is igyekeznek kiemelt figyelmet fordítani rá (pl. mezőgazdaság, regionális fejlesztés, energiapolitika stb.).
- Az unió különféle programjain keresztül (pl. Life, NER 300) ösztönzi a megújuló energiaforrások, tiszta technológiák elterjesztését.
- A biológiai sokféleség védelmében létrehozták a Natura 2000 hálózatot, amely EU-szerte mintegy 26.000 természetvédelmi körzetet foglal magában.
- A világon az EU nyújtja a legtöbb fejlesztési és éghajlat-védelmi célú segítyt a rászoruló országoknak.
- Az Európai Unió saját környezetvédelmi ügynökséget működtet Koppenhágában 1994 óta, ahol a tagállamok által rendelkezésre bocsátott adatokat gyűjtik és rendszerezik, a környezet állapotát figyelemmel kísérik.
- Az EU-n belül ún. uniós öko címkét használhatnak azon termékek gyártói, amelyek teljes életciklusuk alatt figyelemmel vannak a környezetvédelem szempontjaira. A fogyasztók így tudatosan választhatják ezen termékeket vásárlásaik során.

- Az Európai Unió intézményei számos figyelemfelkeltő kampányt és programot valósítanak meg, hogy a közfigyelem minél nagyobb mértékben irányuljon az éghajlat-védelem érdekében teendő intézkedésekre, az ezzel kapcsolatos célokra és kihívásokra.

Amennyiben az Európai Unió éghajlat-politikájával kapcsolatban kérdései vannak, bővebb tájékoztatást találhat az Európai Bizottság honlapján
http://ec.europa.eu/clima/citizens/eu/index_hu.htm
vagy forduljon ügyfélszolgálatunkhoz:

**SZTE ÁJTK Nemzetközi és Regionális
Tanulmányok Intézet
Europe Direct Szeged
6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 54.
Tel/fax: 62/544-193
e-mail: ed@irsi.u-szeged.hu
www.u-szeged.hu/irsi/ed**

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Információk Európáról

Az Európai Unió éghajlat-politikája

Kezdetek, eredmények

Az 50-es években a gazdasági fejlődés, a háború utáni újjáépítés volt a fő prioritás Európában, ezért a II. világháborút követő időszakban nem születtek környezetvédelmi intézkedések. Az 1957-es Római Szerződésben még nem szerepelt a környezetvédelem, ennek szükségességére csak az ENSZ 1972. évi stockholmi konferenciája (címe: Emberi környezet) hívta fel a figyelmet. 1972-ben a Római Szerződéshez egy kiegészítést csatoltak, mely szerint a Közösségnek rendelkeznie kell a tagállamok által is elfogadott környezetvédelmi politikával. Ekkortól vált tehát közösségi politikává a környezetvédelem, és 1973-ban el is fogadták az 1. környezetvédelmi akcióprogramot.

Az 1970-es és 1980-as években a hagyományos környezetvédelmi prioritásokon, így például a veszélyeztetett állat- és növényfajok védelmén, valamint a levegő és az ivóvíz minőségének javításán volt a hangsúly. Kb. 300 környezetvédelmi jogszabályt dolgoztak ki (pl.: az ivóvíz és fürdővíz minősége, szennyvízkezelés, levegőszennyezés, hulladék-gazdálkodás, vegyi anyagokkal kapcsolatos szabályozás stb. területén). A szakpolitika elmúlt négy évtizede jelentős vívmányokat, a környezetvédelemre vonatkozó átfogó és mélyreható uniós szabályozást eredményezett. Az Európai Unió tagállamainak és az EU-hoz csatlakozni kívánó országoknak a kötele-sége és felelőssége ezen intézkedéseknek a nemzeti jogszabályokba történő átültetése és alkalmazása.

Idővel a környezeti károk helyreállításáról a hangsúly a szennyezés forrásánál történő megelőzésre tevődött át - megelőzés elve -, és az ún. szennyező fizet elve is egyre gyakrabban került alkalmazásra.

Globális problémák, nemzetközi összefogás

Az Európa előtt álló fő környezeti kihívások jelentősen változtak az európai uniós környezetvédelmi politika létrejötte óta. Ennek oka, hogy olyan új, az egész Földön jelentkező problémákkal kell szembesülnünk, mint az ózonréteg elvékonyodása, az üvegházhatású gázok mennyiségének drasztikus emelkedése a légkörben és az ennek következtében fokozódó üvegházhatás. Mindezen jelenségek eredményeként ma már sajnos szinte bizonyosra vehetjük, hogy az éghajlatváltozás, a globális felmelegedés folyamata elindult, és komoly, nemzetközi összefogás nélkül nem fordítható vissza.

Feljegyzések alapján bizonyítható, hogy 1880 óta bolygónk felszínének átlaghőmérséklete mintegy 0,8 °C-kal emelkedett. Klímakutatók véleménye szerint egyre nagyobb a valószínűsége annak, hogy ha a hőmérséklet az iparosodás előtti időszakhoz képest átlagosan 2 °C-nál többel emelkedik, katasztrofális kimenetelű változások mehetnek végbe globális környezetünkben.

A klímaváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos első fontos nemzetközi megállapodás az ENSZ 1992-ben aláírt Éghajlat-változási Keretegyezménye volt, amelyet az akkori uniós tagállamok mindegyike és az EU mint különálló egység is ratifikált. A keretegyezmény 1997-ben kiegészült a Kiotói Jegyzőkönyvvel, melynek létrehozásában az EU kiemelt szerepet játszott. A 2005-ben hatályba lépett jegyzőkönyv kötelező érvényű rendelkezéseket hozott a fejlett országok számára az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében.

Ma azonban a világ üvegházhatású gáz kibocsátásának több mint a feléért a fejlődő országok felelősek, elengedhetetlen tehát egy új globális éghajlat-változási szerződés

elfogadása, amelynek keretében minden ország jelentős és jogilag kötelező erejű vállalásokat tesz. Amennyiben 2015 decemberében Párizsban sikerül az új megállapodást megkötni, az 2020-ban léphet majd hatályba.

Az Európai Unió által alkalmazott eszközök

Az EU már régóta élen jár az éghajlatváltozás elleni küzdelemben. A több száz környezetvédelmi jogszabályon, a nemzetközi klímakonferenciákon játszott kulcsszerepen túlmenően az Európai Unió vezetői világviszonylatban is nagyra törő éghajlati és energetikai célokat tűztek ki 2020-ra. Az EU 2020-as stratégiájának részét képezi az ún. 3x20-as klímavédelmi vállalás, mely az alábbi célértékek teljesítését kívánja biztosítani: a károsanyag-kibocsátást 20%-kal kell csökkenteni; a megújuló energiaforrások arányát 20%-ra kell növelni; az energiahatékonyságot pedig 20%-kal kell javítani.

Miután a 3x20-as vállalások teljesülése már most biztosra vehető, az Európai Unió közzétette a 2030-ra, sőt a 2050-re célul kitűzött, a fentieknél is ambiciózusabb vállalásait. Ezen célok elérésének elsődleges eszköze az Európai Unió kibocsátás-kereskedelmi rendszere (ETS – Emission Trade System), amely a világ legnagyobb szén-dioxid piaca. Ennek az elsőként az EU által 2005-ben bevezetett rendszernek a lényege, hogy a benne részt vevő több mint 12.000 energetikai, illetve más energia intenzív tevékenységet végző létesítmény egymás között az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeivel kereskedik. A meghatározott mértéknél kevesebb szennyezést kibocsátó cégek a főlegesen emissziós kvótájukat eladhatják olyan vállalatoknak, amelyeknek viszont plusz kibocsátási egységekre van szükségük működésükhöz. A felülről zárt rendszer-